

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „ХРИСТО СМИРНЕНСКИ“ – ГРАД СТАМБОЛИЙСКИ

4210 гр. Стамболийски, ул. „Генерал Гурко“ № 7, тел: 0339/62270, e-mail: ou_smirnenski@abv.bg

---

УТВЪРДИЛ: .....

Директор: Десислава Кисьова

**ПЛАН И ПРОГРАМА
ЗА
ГРАЖДАНСКО, ЗДРАВНО, ЕКОЛОГИЧНО И ИНТЕРКУЛТУРНО
ОБРАЗОВАНИЕ В ОУ“ХРИСТО СМИРНЕНСКИ“, гр. Стамболийски
ЗА УЧЕБНАТА 2023/2024 ГОДИНА**

Училищната учебна програма и план е приета на ПС с Протокол №1/ 15.09.2023г.

Съгласно чл. 15, ал. 4 на *Наредба № 13 от 21. 09. 2016 г. за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование*, настоящата програма е институционалната политика за подкрепа и осъществяване на гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование в Основно училище „Христо Смирненски“, гр. Стамболийски за учебната 2022/2023 година.

Програмата се изготвя за период от една година.

Училищната програма е приета на ПС на 15. 09. 2023г., и е утвърдена със заповед на директора на училището.

2. Цели:

1. Усвояване на социални знания и умения за отстояване на правата, изпълнение на задълженията и поемане на отговорности като членове на обществото

- Да ангажира „свободното“ време на учениците в училище по жизнено важни за тях въпроси, които в една или друга степен не се изучават по учебните предмети от учебния план.
- Да се формира у учениците гражданско съзнание и граждански добродетели, знания за устройството на демократичното общество, за правата и задълженията на гражданина, умения и готовност за отговорно гражданско поведение.
- Учениците да придобият знания за различни аспекти на здравето- здравословния начин на живот; сексуалните взаимоотношения и евентуалните последици от тях; наркотичните вещества, индивидуалните и социални последици от тяхната употреба и рисковото поведение като цяло.
- Да се формира у учениците положително отношение към личното здраве, собствената индивидуалност, самостоятелния информиран и отговорен избор.
- Формиране на ценностна система у учениците, която да доведе до отговорно поведение към околната среда, разумно използване на природните ресурси, до изграждането на екологична и здравна култура.
- Учениците да усвоят разнообразни социални умения, свързани с общуването, етикецията, вземане на решения, устояване на натиск, справяне с емоциите, решаване на конфликти и проблеми, поемане на отговорност за собственото поведение.
- Разглежданите проблеми в учебната програма да провокират интереса на учениците, което от своя страна да спомогне за тяхното задържане в училище и да гарантира опазването на живота и здравето им.

3. Подходи, начини и форми на осъществяване на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование:

- Директорът на училището, с помощта на Педагогическия и на Обществения съвет, разработва политики за подкрепа на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование.
- В училищното образование гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование се осъществява във всички възрастови групи: *чл.5, ал.1 от Наредба №13*
- интегрирано в обучението по образователните направления;
- интегрирано в допълнителни форми на педагогическо взаимодействие;
- Начините и формите на осъществяване на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование за различните възрастови групи се определят в програмната система на училището, която се разработва по реда и условията на държавния образователен стандарт
- В училищното образование гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование се осъществява в процеса на придобиването на всички видове училищна подготовка.
- В училищното образование гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование се осъществява и:
  - в часа на класа, включително и чрез ученическото самоуправление;
  - в дейностите по интереси в рамките на целодневна организация на учебния ден;
  - в рамките на дейностите по обща подкрепа за личностно развитие по реда и при условията на държавния образователен стандарт за приобщаващото образование.

Прилагане на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование в различните видове училищна подготовка по етапи на образование:

Прилагане на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование в Часа на класа

Гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование в часа на класа освен чрез обучение за придобиване на компетентностите, посочени в рамковите изисквания по чл. 14, ал. 2 от Наредбата за гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование, се осъществява чрез занимания, дейности и проекти по тематични области, свързани с:

1. патриотичното възпитание и изграждането на националното самочувствие;
2. толерантността и интеркултурния диалог;
3. финансовата и правната грамотност, в т.ч. избор на първо работно място;
5. безопасността и движението по пътищата;
6. защитата на населението при бедствия и аварии и оказване на първа помощ;
7. превенцията на насилието, справяне с гнева и агресията и мирно решаване на конфликти;

8. превенция на тероризма и поведение при терористична заплаха;
9. превенция и противодействие на корупцията.

Гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование в часа на класа се осъществява и чрез дейности за последователно развитие на класа като общност и за ученическо самоуправление на ниво паралелка, клас и училище.

Разпределението на тематичните области ал. 1 в часа на класа по класове и като минимален задължителен брой часове е посочено в приложение № 5. (чл. 11 ал. 3 от Наредба № 13)

За организацията и съдържанието на часа на класа класният ръководител разработва, а директорът утвърждава годишен план в срокове и по ред, определени в правилника за дейността на училището и при съобразяване с разпределението на тематичните области по ал. 1 и приложение № 5.

В годишния план по ал. 5 се определя броят на часовете по теми и дейности според интересите и възрастта на учениците и с тяхно участие. За изпълнение на училищната стратегия и училищните политики Педагогическият съвет може да определя приоритетни тематични области съобразно спецификата на общността, средата, интересите и възрастовите особености на учениците включващи демократични училищни практики като:

- училищен ученически парламент и/или други форми на ученическо представителство и самоуправление;
- доброволчески дейности във и извън училище;
- поддържане на училищни медии с активното участие на учениците (вестници, радио, списания, уебсайтове);
- осигуряване на форми и места за изразяване на мнения и предложения по училищния живот от страна на учениците;
- училищни кампании, подкрепящи здравето, толерантността, социалната чувствителност, правата на човека, опазването на околната среда и пр.;
- празничен календар на етносите;
- екологичен календар с международните дати, свързани с опазването на околната среда;
  - развиване на младежкото лидерство;
  - форми на посредничество, решаване на конфликти, превенция на агресията;
  - разработване на училищни проекти.

Обучението по отделни тематични области в часа на класа може да се осъществява от гост-лектори от съответните компетентни институции, от неправителствени организации или от общественици в присъствието на класния ръководител.

Прилагане на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование в групите за целодневна организация на учебния ден:

- Гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование в дейностите по интереси в рамките на целодневна организация на учебния ден се осъществява от учителя в групата за целодневна организация на учебния ден чрез дейности и проекти, свързани с интердисциплинарния комплекс.
- Времето за дейности по гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование може да се разпределя за групата равномерно

през цялата учебна година или модулно в даден период от учебната година.

Дейности за развитие на компетентностите на педагогическите специалисти и обмен на добри практики

- Работа в методическите обединения
- Вътрешно-училищна квалификация
- Квалификация на педагогическите специалисти
- Споделяне на добри практики

Дейности на ученическото самоуправление

За изпълнение на училищната стратегия и училищните политики Педагогическият съвет може да определя приоритетни тематични области съобразно спецификата на общността, средата, интересите и възрастовите особености на учениците, включващи демократични училищни практики като:

- училищен ученически парламент и/или други форми на ученическо представителство и самоуправление;
- доброволчески дейности във и извън училище;
- поддържане на училищни медии с активното участие на учениците (вестници, радио, списания, уебсайтове);
- осигуряване на форми и места за изразяване на мнения и предложения по училищния живот от страна на учениците;
- училищни кампании, подкрепящи здравето, толерантността, социалната чувствителност, правата на човека, опазването на околната среда и пр.;
- празничен календар на етносите;
- екологичен календар с международните дати, свързани с опазването на околната среда;
- развиване на младежкото лидерство;
- форми на посредничество, решаване на конфликти, превенция на агресията;
- разработване на училищни проекти.

Ритуализация на училищния живот

Училищните политики за подкрепа на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование са насочени към изграждане и поддържане на демократична училищна организационна култура, която насърчава спазването на споделени правила, процедури, традиции и колективни ценности .

Неизменна част от училищните политики са :

1. определянето на училищни ритуали,
2. изборът на:
  - а) училищна униформа и/или знаци и символи;
  - б) училищен химн.
3. възпитаването в трайни навици за отдаване на почит и израз на националното самосъзнание чрез изслушване на националния химн в тържествени за държавата и училището моменти и поставяне на националния флаг на фасадата на училището

Училището има етичен кодекс на училищната общност, който се приема от представителите на Педагогическия съвет, Обществения съвет , Настоятелството и на ученическото самоуправление по ред, определен в правилника за дейността на училището. Етичният кодекс се изготвя по достъпен и разбираем за учениците начин и се поставя на видно място в училищната сграда. Етичният кодекс се публикува на интернет страницата на училището.

Училищните политики за подкрепа на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование включват и подкрепа на инициативността и участието на учениците чрез подходящи за възрастта им включващи демократични практики като:

1. участие в различни форми на ученическо самоуправление и представителство;
2. организиране на доброволчески дейности във и извън училище;
3. поддържане на училищни медии с активното участие на учениците (вестник и интернет страници и др.);
4. организиране на училищни кампании, подкрепящи здравето, толерантността, социалната чувствителност, правата на човека, опазването на околната среда и пр.;
5. организиране на училищни празници и събития съобразно календара на световните, международните, европейските, националните, общинските, местните, професионалните и културните дати и празници;
6. организиране на обучения на връстници от връстници;
7. развиване на младежкото лидерство;
8. участие в клубове и неформални групи по интереси;
9. реализиране на форми на посредничество, решаване на конфликти, превенция на агресията;
10. въвеждане на практиката на ученици-наставници за превенция на конфликти, отпадане от училище и др.;
11. проучване на мненията, нагласите и очакванията на учениците относно процеса и съдържанието на училищното образование и предложения

по училищния живот;

12. насърчаване на информалното учене на територията на училището за научаване чрез правене извън часовете за формално образование и неформално обучение.

Училището организира свои училищни чествания и ритуали в следните случаи:

Откриване на учебната година, денят на Народните Будители, честване на празника на училището , денят на българската просвета и култура и на славянската писменост, национални и регионални празници и чествания.

Дейности за подкрепа на мултикултурна среда

- Да не се допуска в училище деление на етническа основа между учениците в една паралелка;
- Да се отбелязват празниците на отделните етноси;
- Да се работи за толерантност между децата ,представители на отделни етнически групи.

Работа по проекти

4. Екип за реализиране на програмата:

Председател: Недялка Станчева

Членове: Гергана Дурлева, Елена Георгиева

5. Начин на отчитане и индикатори за изпълнението на програмата

Рамковите изисквания за резултатите от обучението по всеки един от елементите на интердисциплинарния комплекс по чл. 3 са определени в Наредба №13, както следва:

1. по гражданско образование - в приложение № 1;
2. по здравно образование - в приложение № 2;
3. по екологично образование - в приложение № 3;
4. по интеркултурно образование - в приложение № 4.

Учителите по своя преценка използват, комбинират и адаптират рамковите изисквания за резултатите от обучението съобразно проучените интереси и потребности на учениците.

6. План на дейностите за изпълнение на целите на програмата

№	Наименование на дейностите	Вид и кратко описание на дейността (изложба, конкурс, спортен празник, викторина, игри, състезание, открит урок, дейност на ученическия съвет, час на класа, проектна дейност и др.)	Време на провеждане	Отговорник/ екип за реализиране на дейностите	Участници - прогноза (ученици – вкл. и ученически съвет, учители, родители)
Гражданско образование:					
1	Учебната, извънкласната, и извънучилищната дейност.	дейност	през учебната година	Класни ръководители	ученици – вкл. и ученически съвет, учители, родители
2	Спазване на правилника за дейността на училището.	дейност	през учебната година	Директор, класни ръководители	ученици
3	Спазване на правилника за осигуряване на безопасни условия на възпитание, обучение и труд.	дейност	през учебната година	Директор	ученици
4	Избор на ученически съвети, родителски съвети. Избор на	дейност	м. септември, 2023 г.	Класни ръководители, Ученическият парламент	класни ръководители, ученици и родители
5	Ученически парламент	дейност			

7	Честване на всички национални и училищни празници.	дейност	през учебната година	класни ръководители, ученически съвети	ученици, ученически съвет
	Запознаване и спазване на задължителните символи на Р.България и българското училище (национално и училищно знаме, държавен химн, герб, език, конституция и др.)	дейност	през учебната година час на класа	класни ръководители	класни ръководители ученици
	Изграждане на система за сътрудничество на родители, училищно настоятелство, културни институции, фирми, организации и др., имащи отношение към възпитанието на младите хора.		през учебната година час на класа	класни ръководители	ученици, родители, институции и др.
	Здравно и екологично образование:				
1 2	Провеждане на здравни беседи с учениците	дейност	през учебната година, час на класа	класни ръководители, медицинско лице	ученици
	Разглеждане на здравни теми в часа на класа - сексуална култура, наркомания,	дейност	през учебната година, час на класа	класни ръководители, медицинско лице	ученици

3	алкохолизъм, здравословен начин на живот и др.				
4	Мероприятия за озеленяване интериора на училището и училищните дворни площи.	дейност	месец април 2024г.	класни ръководители	учители, ученици
5.	Мероприятия за почистване на училищните площи и района около училището	дейност	април 2024г.	класни ръководители	учители, ученици
6.	Отбелязване на Деня на Земята.	дейност	април 2024г.	класни ръководители	учители, ученици
	Отбелязване на международния ден за опазване на околната среда.	проектна дейност	юни .2024г	класни ръководители	ученици – вкл. и ученически съвет, учители, родители
Интеркултурно образование:					
1	Провеждане на беседи, свързани със създаване на климат за сътрудничество на етническите и културните групи в класа в часа на класа.	Дейност	през учебната година, час на класа	класни ръководители	учители, ученици
2	Създаване на мултикултурни общности (състави, отбори, екипи), за да се подобрят	дейност	през учебната година	класни ръководители, учители	учители, ученици
3					

<p><i>междугруповите отношения.</i></p> <p><i>Организиране на изложби, посветени на обичаите и традициите на различните етноси.</i></p>	<p>изложби</p>	<p>май 2024г.</p>	<p>класни ръководители, учители по ИИ</p>	<p>ученици, родители, уч</p>
---	----------------	-------------------	---	------------------------------

Гражданското образование – интердисциплинарен елемент на задължителната общообразователна подготовка в училище

Същност, цели и основни принципи.

Гражданското образование е важен интердисциплинарен елемент на учебното съдържание по предметите от задължителната общообразователна подготовка. То е в основата на личностното развитие и подготовката на младия човек за социална реализация чрез познаването, владенето и използването на човешките права и свободи, съобразени със законите на демократичното общество. Водеща роля за осъществяване на гражданското образование в училище (I – XII кл.) имат предметите от културно-образователна област “Обществени науки и гражданско образование”: родинознание, човекът и обществото, история и цивилизация, география и икономика, философия (психология и логика, етика и право, философия), свят и личност. Предметите от останалите културно-образователни области имат съществено значение за гражданското образование чрез прилагането на неговите основни принципи (плюрализъм и толерантност, зачитане на човешкото достойнство и равните неотменими права на човека, практическа насоченост, личностно отношение, аргументираност и убеденост, творческо и критическо мислене, достъпност до основните постижения на световната култура, интердисциплинарност) и чрез възможностите на учебното съдържание на съответните предмети.

Главна цел:

Гражданското образование подпомага развитието и утвърждаването на младия човек като гражданин, който: е автономна, свободна личност, способна да поема отговорност за себе си и за другите; познава и отстоява своите права, свободи и отговорности; съзнава духовното си единство с българския народ и с европейските народи; има осъзнати отношения с държавата и обществото; владее механизми за конструктивно социално участие и промяна.

Конкретни цели:

- придобиване на знания за жизненоважни социални сфери (семейство, училище, работна среда, малка общност и др.),
- изграждане на граждански нагласи и умения;
- усвояване на общочовешките ценности и на законите на демократичната държава;
- запознаване с устройството и дейността (структура и функции) на държавните и съюзни институции (българската държава и Европейския съюз), както и на гражданското общество;
- ориентиране в глобалните и регионалните процеси в динамично променящия се съвременен свят и създаване на отговорно поведение за участие в обществения живот.

Здравното образование е насочено към развитие на умения за създаване или поддържане на здравословен стил и условия на живот и за доброволното адаптиране към поведение, благоприятстващо здравето.

Екологично образование е насочено към формиране на екологична култура, екологично съзнание и екологично поведение в тяхната взаимна връзка с оглед познаване на екологичните закони, защита, подобряване, управление и разумно използване на природните ресурси, както и опазване на природната среда и на екологичното равновесие.

Интеркултурното образование е насочено към усвояване на знания за различни измерения на културните идентичности и за основни характеристики на интеркултурните отношения, формиращо позитивно отношение към разнообразието във всички области на човешкия живот, както и умения и нагласи за конструктивни взаимодействия в мултикултурна среда.

ЦЕЛИ:

1. **Изграждане на автономна и активна личност, която:**

- отстоява общочовешките ценности, ценностите на демокрацията и човешките права;
- познава институциите, структурата и процедурите на демократичното общество;
- зачита значимостта на всяка човешка личност;
- осъзнава и цени своята културна идентичност;
- взаимодейства с членовете на семейството си, общността и другите хора по конструктивен и уважителен начин;)

- изразява обосновано и критично гражданската си позиция;
- взема самостоятелни решения относно своето развитие, проявява инициативност;
- носи отговорност за поведението си;
- поддържа здравословен начин на живот за себе си и за околните – познава и спазва нормите за екологична култура и поведение

2. **Функциониране на всяка образователна институция като автономна, активна и саморазвиваща се общност, която:**

- възпитава в демократичните ценности;
- насърчава инициативност, отговорност, солидарност;
- утвърждава демократична и здравословна среда, свободна от агресия и дискриминация;
- създава позитивна среда между представителите на различните културни общности чрез формите на ученическото участие и самоуправление.

НАСОКИ:

Учениците:

- Да познават институциите и ценностите на демокрацията;

- Да се формират личности с позиция и способност да защитават своите права чрез различни дейности;
- Да изразяват гражданската си позиция;
- Да вземат решения за своето развитие;
- Да носят отговорност за решенията си.

АКЦЕНТИ

Здравно образование

Превенция на зависимостите: алкохол, тютюнопушене
Мерки, симптоми и защита при различни вирусни заболявания.
Екологично образование и възпитание;
Патриотично възпитание;
Превенция на насилието;
Справяне с гнева и агресията и мирно решаване на конфликти;
Защита при бедствия и аварии;
Безопасност на движението.

Теми по гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование 1 – 4. клас

Гражданско образование

- 1.Моят роден град.
2. Моето училище.
- 3.Моето ежедневие.
- 4.Светът в който живея.
5. Трудът краси човека.
- 6.Нека бъдем толерантни.
- 7.Стремете се да прощавате.
- 8.От училище до възраст – изграждане правила за безопасно движение по улицата.
- 9.Национални символи на България.
- 10.Празниците – пазители на духовността на българите.
- 11.Съвременното семейство – проблеми и решения.
- 12.Безопасен интернет.

Здравно образование

1. Вирусни заболявания. Симптоми и предпазване.
2. Моето ежедневие.
3. Режим на хранене.
4. Да се грижим за нашите близки .
5. Личната хигиена.
6. Какво да направя при заразяване с вирусно заболяване?
7. Здравословни храни.
8. Да живея здравословно.
9. Спорт и здраве. Спортувайте за здраве.
10. Вредата от алкохола и тютюнопушенето.
11. Здравето – най – голямото богатство на човека.
12. Дневен режим.

Екологично образование

1. Човекът – част от природата.
2. Природата – наша майка.
3. Човешкото всекидневие – източници на замърсяване.
4. Водата – природен ресурс.
5. Екологични проблеми – природни бедствия.
6. Разделното събиране на отпадъци. Рециклиране.
7. Екологично съзнание.
8. Опазване на Природата – Грижа на всеки.

Интеркултурно образование

1. Аз и другите.
2. Културни различия.
3. Толерантност.
4. Сътрудничество между различните култури.
5. Проблеми с приятелите.
6. Да приемем различия до нас.
7. Конфликти в мултикултурна среда.
8. Общуване с връстници.